Hvilke avløpsrenseanlegg vil vi få når kommunene har bukta og begge endene?

Av Ellen Johanne Winther

Ellen Johanne Winther er avdelingsleder hos Ingeniør Christen Smith AS

Innlegg på seminar 19. mars 2002

Som kjent ble det innført nye forskrifter for utslipp fra mindre avløpsrenseanlegg per 1.1.2001. Dette innebærer at kommunene har fått større ansvar, og meningen er at den enkelte kommune skal utarbeide lokale forskrifter når det gjelder mindre utslipp.

Hva er så kommunenes oppfatninger av dette, og hvor langt har de kommet med arbeidet? Den største utfordringen er kanskje at selv om kommunene har fått større ansvar, har de stort sett ikke mere ressurser å benytte enn tidligere.

For å kunne utarbeide lokale forskrifter for den enkelte kommune, må resipienter vurderes og utslipp i spredt bebyggelse må kartlegges. Det er veldig varierende hvor god oversikt den enkelte kommune hadde før nye forskrifter ble innført, og noen ser derfor på dette som svært vanskelig å få til i en allerede travel arbeidssituasjon.

Ofte har nabokommuner felles resipienter, men det er ikke alltid at de kommunene som bør samarbeide har samme økonomi/ressurser og oppfatninger om hvordan arbeidet med lokale forskrifter skal utføres, og hvor "strenge" de skal være når utslippssøknader behandles. Et eksempel på godt samarbeid er Morsaprosjektet som er et samarbeid mellom kommuner i Akershus og Østfold. Disse har gått inn for vurdering av felles resipienter og har som mål å sammen oppnå bedre forhold der den enkelte kommune tar sin del av ansvaret. De har et felles mål. Et annet, og dårligere eksempel, er kommuner som ligger på motsatt side av samme fjord, og som har totalt forskjellige oppfatninger om hvilke utslipp som skal tillates/ikke tillates. Dette har nok også med politikk å gjøre i de respektive kommuner, men resultatet er at de som søker om utslippstillatelser føler seg forskjellsbehandlet, og kanskje tyr til ikke godkjente løsninger. Dette gjelder kanskje spesielt for fritidbebyggelse, men resultatet er likevel at de har kontroll på utslippene på den ene siden av fjorden, og dermed forurenser mindre enn på den andre siden der man ikke ser realistisk på dagens krav .

Nedenstående tabell gir en oversikt over avløpsløsninger i spredt bebyggelse i Norge, og bekrefter hvilke store utfordringer kommunene har stått/står overfor for å kunne skaffe seg nok informasjon til å kunne utarbeide lokale forskrifter.

Type løsning	Antall
Direkte utslipp	23.000
Separate klosettløsninger	13.900
Slamavskiller	146.700
Tette tanker	5.600
Sandfilter	33.000
Infiltrasjon	105.500
Typegodkjente minirenseanlegg	5.000
Sum	332.700

(Tabbelen er basert på tall fra 3-4 år tilbake.)

NB! I tillegg til dette kommer utslipp fra hytter og fritidsbebyggelse som "ingen" har oversikt over!

V/A-Miljøblader, utgitt av NORVAR, kan benyttes som foreløpige retningslinjer for kommunen inntil lokale forskrifter er utarbeidet. Her heter det blant annet:

- De færreste "nye" løsninger vil kunne dokumenteres så godt at en kan være sikker på et tilfredsstillende renseresultat.
- Nye minirenseanlegg bør tilfredsstille de samme krav som disse anleggene har vært underlagt gjennom typegodkjenningen
- NB! Ved godkjenning av ikke dokumenterte løsninger bør eier av anlegget gjøres oppmerksom på at løsningen kan være usikker. Dette gjelder både naturbaserte løsninger, minirenseanlegg og kombinasjonsløsninger. Kommunen bør derfor se til at den som skal betale anlegget, skriftlig (tinglyst erklæring) har gitt uttrykk for at han er klar over risikoen for at det kan komme tilleggskrav hvis det skulle vise seg at anlegget ikke er godt nok i henhold til kravene, og at han i verste fall kan risikere å måtte bygge et helt nytt anlegg.

NB! Typegodkjenningsordningen for minirenseanlegg er videreført i samarbeid med NORVAR, Det Norske Veritas og Leverandørforeneningen For Typegodkjente Minirenseanelgg.

En markedsundersøkelse, gjennomført i februar i år, viser at anbefalingene i V/A-Miljøbladene følges av de

fleste kommuner. Undersøkelsen viser også at det er ca. 35% av landets kommuner har utarbeidet lokale forskrifter og ca. 20% kommer til å utarbeide lokale forskrifter i løpet av året. Videre kommer det frem at så mange som 60% ikke har en tidsramme for når utslippene skal være utbedret, og at hele 92% vil krevet at minirenseanlegg er typegodkjent dersom dette velges som renseløsning.

Utdrag fra markedsundersøkelse der ca. 300 kommuner har svart på blant annet disse spørsmålene:

1 Har kommunen kartlagd utslipp fra spredt bebyggelseog hvor mange enkeltutslipp trenger utbedring.

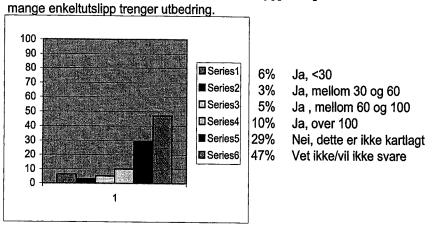

2. Har kommunen utarbeidet eller kommer kommunen til å utarbeide egne lokale forskrifter?

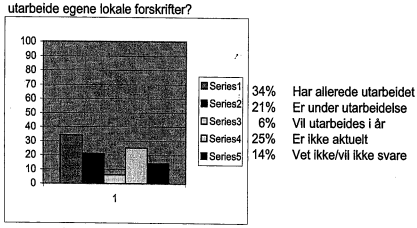

3. Har kommunen en tidsramme for når utslippene skal være utbedret?

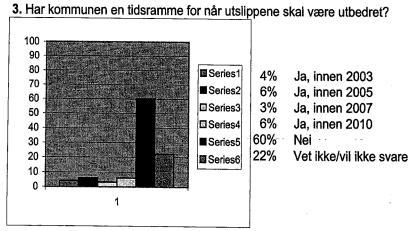

4. Dersom det velges minirenseanlegg, vil kommunen kreve at anlegget er typegodkjent?

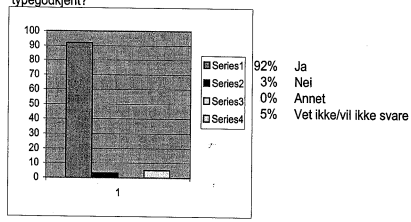

Når det gjelder kontroll, vedlikehold og drift sier Forskrift om utslipp fra mindre avløpsanlegg i §7 at kommunene plikter årlig å rapportere nødvendige opplysninger om mindre avløpsanlegg og utslipp fra disse til fylkesmannen. Herunder kommer kontroll av utførelse/installasjon samt drift og renseeffekter over tid.

Hvem skal utføre dette når kommunene ikke har kapasitet? En generell oppfatning er at ansvaret bør ligge hos leverandøren av renseanlegget. Det bør/skal opprettes en serviceavtale med eier av anlegget, og årlige rapporter med vurdering av anleggets drift samt serviceintervaller og eventuelle problemer, oversendes så til den enkelte kommune. Et eksempel på årsrapporteringsskjema er vist i V/A-Miljøblad Nr. 52, og benyttes av samtlige leverandører av typegodkjente minirenseanlegg. Dette gjør det også enklere for kommunen å overholde sine plikter overfor fylkesmannen.

For å komme med en konklusjon i forhold til hvordan kommunene forholder seg til de nye forskriftene vil jeg påpeke at de fleste foretrekker allerede godkjente løsninger. Kommunene stiller store krav til leverandører og de renseløsningene som benyttes. La oss fortsette å være realistiske og ta vare på bransjens integritet. Det er ikke fritt frem!